IL-QORTI TAL-APPELL KRIMINALI

Onor. Imħallef Dr. Aaron M. Bugeja M.A. (Law), LL.D. (melit)

Illum it-30 ta' Lulju 2020

Appell numru 19 tal-2019

Il-Pulizija
vs.
Giuseppe CAMILLERI

Il-Qorti:

1. Dan huwa appell minn sentenza mogħtija mill-Qorti tal-Maġistrati (Malta) nhar is-16 ta' Jannar 2019 fil-konfront ta' Giuseppe CAMILLERI, karta tal-identità bin-numru 449453M li ġie mixli (in suċċint):

    Talli nhar l-14 ta' Frar 2016 u/jew fi ġranet ta' qabel, ġewwa s-Salini, limiti tan-Naxxar :

    i. mingħajr ħsieb li jisraq iżda biss biex jeżerċita jedd li jippretendi li għandu fixkel lil Paolo Camilleri fil-pussess ta' ħwejġu;

    ii. naqas milli josserva jew kiser l-obbligazzjoni taħt penali imposti fuqu b'ordni tal-Qorti tal-Maġistrati datata 18 ta' Jannar 2016 bi ksur tal-artikolu 383 tal-Kodiċi Kriminali.

2. Permezz tas-sentenza aktar 'il fuq imsemmija, il-Qorti tal-Maġistrati (Malta) bħala Qorti ta' Ġudikatura Kriminali sabet lill-imputat Giuseppe CAMILLERI mhux ħati tat-tieni imputazzjoni miġjuba kontra tiegħu u illiberatu minhha filwaqt li sabitu ħati tal-ewwel imputazzjoni miġjuba kontra tiegħu, u kkundannatu multa ta' mitt euro (€100).

3. Illi minn din is-sentenza Giuseppe CAMILLERI interpona appell li permezz tiegħu talab lil din il-Qorti biex tirriforma s-sentenza appellata billi tikkonfermaha fejn ma sabitux ħati tat-tieni imputazzjoni u tħassarha fejn sabitu ħati tal-ewwel imputazzjoni u tilliberah minn kull ħtija u piena. Dan għar-raġunijiet segwenti : -

i. Il-każ kien jistrieħ fuq l-apprezzament tax-xiehda tal-partijiet. L-appellant kellu l-pussess tal-għalqa sa mill-2014 u kien jaħdimha u jaħratha. Dan il-punt ġie kkonfermat kemm minn Giuseppe Camilleri innifsu kif ukoll minn Norbert Camilleri li xehed li l-appellant kien daħal fl-għalqa u kien ilu jaħdimha madwar sena u nofs jiġifieri sa minn Settembru 2015.

ii. Ix-xiehda tal-parte civile kienet kontradittorja in kwantu għalkemm huma jgħidu li raw lill-appellant jaħrat din l-għalqa, meta kienu marru jagħmlu l-kwerela mal-Għassa tal-Pulizija jirriżulta li dawn kien starrew li huma kienu straħu fuq filmat li kienu raw mill-cameras u mhux għax kienu raw verament lill-appellant jaħrat l-għalqa dakinhar li ħaratha.

iii. Ma nġabitx prova lil hinn minn kull dubju dettat mir-raġuni dwar meta eżattament l-għalqa de quo ġiet maħruta. Ma

hemmx provi li juru li l-appellant ħarat din l-għalqa fl-14 ta' Frar 2016 jew fil-jiem ta' qabel.

4. Illi din il-Qorti rat l-atti kollha proċesswali, kif ukoll semgħet it-trattazzjoni tal-partijiet.

Ikkunsidrat : -

5. Ir-reat ta' ragion fattasi huwa regolat mill-artikolu 85 tal-Kapitolu 9 tal-Liġijiet ta' Malta u jaqra kif ġej:

> Kull min bla ħsieb li jisraq, jew li jagħmel ħsara kontra l-liġi, iżda biss biex jeżerċita dritt li jippretendi li għandu, iġiegħel, bl-awtorita' tiegħu innifsu, lil xi ħadd iħallas dejn, jew jeżegwixxi obbligazzjoni tkun xi tkun, jew ifixkel lil xi ħadd fil-pussess ta' ħwejjġu, jew iħott bini, jew jikser il-mixi tal-ilma jew jieħu l-ilma għaliħ, jew b'xi mod ieħor, kontra l-liġi, jindaħal fi ħwejjeġ ħaddieħor, jeħel meta jinstab ħati, il-piena ta' priġunerija minn xahar sa tlett xhur:...'

6. Is-sors legali li fuqu dan ir-reat huwa msejjes huwa l-Artikolu 168 tal-***Leggi Penali del Codice pel Regno delle Due Sicilie***. Dan l-Artikolu fil-fatt kien jippreskrivi r-reat bħala ***vie di fatto*** u jsegwi[1] :-

> Chiunque senza oggetto di furto o di recar danno per ingiuria, ma solamente per l'esercizio di un preteso diritto, obblighi altri al pagamento di un debito, o alla soddisfazione di un'obbligazione qualunque, o disturbi un'altrui possesso, demolisca fabbricati, devii acque e simili, e' punito col primo al secondo grado di prigionia, salve le pene maggiori nel case di un reato per se stesso maggiore.

7. Huwa ċar li l-Artikolu 85 tal-Kodiċi Kriminali huwa pratikament identiku għal dak li kien viġenti fil-***Leggi Penali del Codice pel Regno delle Due Sicilie***. Dan ifisser li għall-fini tal-interpretazzjoni

[1] Napoli, Presso Angelo Trapani, 1819, fol 73 : *De' reati contra l'amministr. pubblica*, Sezione III, *Dell'uso privato de' mezzi della pubblica' autorita'*.

ta' dan ir-reat, din il-Qorti tista' tagħmel riferenza għal ġurisprudenza mhux biss Maltija iżda anke dik li tolqot dan l-artikolu fid-defunt Kodiċi tar-Renju taż-Żewġ Sqallijiet u Kodiċi esteri oħra li kienu konsoni ma' dan it-test tal-Liġi Borbonika.

8. Illi fil-kawża ***Il-Pulizija versus Eileen Said*** deċiża mill-Qorti tal-Appell Kriminali fid-19 ta' Ġunju 2002 mill-Imħallef Joseph Galea Debono intqal:-

> Illi l-appellanti instabet ħatja tar-reat ta' "ragion fattasi" jew dak li jissejjah "the exercise of a pretended right". Illi din l-azzjoni bazata fuq l-Artikolu 85 tal-Kap.9 tal-Ligijiet ta' Malta hija speci ta' zona grigja bejn il-kamp civili u dak kriminali, tant li Sir Andrew Jameson meta kien qed jigi abbozzat il-Kodici Penali Malti kien osserva fir-Rapport tieghu fir-rigward li :- "It is doubtful whether acts of this kind would not be better left to the operation of the ordinary civil remedies by way of interdict of or claim for damages....." (Ara Prof. Sir Anthony Mamo - Notes on Criminal Law" (Parti Speċjali) Vol. II).

9. Minn qari tal-każijiet li jittrattaw dan is-suġġett il-Qorti tara li l-Qrati Maltin ħadnu l-interpretazzjoni ta' dan l-Artikolu **kemm** b'mod konsoni ma dak mistqarr mill-Awturi dwar il-Kodiċi Borboniku, **kif ukoll** interpretaw dan l-Artikolu fl-ambitu aktar wiesa' tal-insenjament tal-Carrara, li kien qiegħed jikkummenta fuq il-Kodiċi Penali tar-Renju tal-Italja (jew il-Kodiċi Zanardelli). Dan jirriżulta li seħħ minħabba li għalkemm f'dawn il-Liġijiet ma hemmx l-identiċita tal-lokuzzjoni tar-reat, baqgħet somiljanza wisq kbira bejniethom fir-rigward tal-elementi prinċipali tar-reat de quo.

10. It-test tal-Kodiċi Zanardelli relattiv għar-reat ta' ***ragion fattasi*** jaqra:-

286. Chiunque con violenze verso le persone, ed al solo oggetto di esercitare un preteso diritto, taluno a pagare un debito, o ad eseguire un' obbligazione qualunque, o, turba l'altrui possesso, demolisce fabbricati, devia abbatte alberi, siepi vive o ripari stabili sarà, punito :

1. Colla relegazione estensibile ad anni dieci, se, la violenza sarà, stata fàtta con armi ed'accompagnata da percossa o ferita;

2. Col carcere non minore di tre mesi, se si sarà fatto uso d'armi, ma senza percosse nè ferite ovvero se siano intervenute percosse o ferite, ma senz'armi;

3. Col carcere estensibile a tré mesi, se 'la violenza sarà seguita senza percossa o ferita e senza armi.

Alla pena del carcere sarà aggiunta una multa estensibile sino al doppio del danno recato.

Sono salve in tutti i casi le maggiori' pene pei reati per se stessi più gravi.

287. Se la demolizione di fabbricati, o la deviazione d'acque, o l'abbattimento di alberi, siepi vive o ripari stabili, fu bensì commessa allo scopo di esercitare un preteso diritto, ma non v'ebbe violenza verso le persone, il colpevole sarà punito con una multa non maggiore del doppio del danno recato.

11. Dan ir-reat isib postu taħt il-*Capo 3* li jitratta r-reati li jikkostitwixxu disubbidjenza u nuqqasijiet oħra versu l-awtorita' pubblika. Il-Carrara jfisser dan ir-reat b'dan il-mod :

La ragion fattasi (1) e' il delitto di chiunque – credendo di avere un diritto sopra altro individuo lo esercita malgrado la opposizione vera o presunta di questo, pel fine di sostituire la sua forza privata all'autorita' pubblica, senza per altro eccedere in violazioni speciali di altri diritti.[2]

[2] ***Esposizioni dei Delitti in specie – parte speciale del Programma del corso di diritto criminale***, Volum 5, Lucca, 1868, paġna 486, paragrafu 2849.

12. Din id-definizjoni tirrifletti wkoll l-elementi tar-reat, li skont l-istess Carrara huma :

> 1.o Un *atto esterno* che spogli altri di un *bene che gode*, e sia eseguito contro la opposizione o espressa o presunta di questo – 2.o *Credenza* di far quest'atto in esercizio di un diritto – 3.o *Coscienza* di fare di privato braccio quello che dovrebbe farsi per autorita' di magistrati – 4.o *Mancanza di titolo piu' grave*.[3]

13. Għalkemm ir-reat fil-Kodiċi Zanardelli mhux identiku għal dak misjub fil-Kodiċi Kriminali Malti u dak tar-Regno delle Due Sicilie, b'mod partikolari in kwantu jisħaq fuq element ieħor, ossija tal-vjolenza kontra persuna, l-elementi l-oħra, dak formali *in primis* jibqa' l-istess. Fil-kuntest legali Malti u dak Borboniku mhux meħtieġ li l-azzjoni tkun eżegwita bil-mezz tal-vjolenza. Iżda l-qofol tal-istess reat, kemm taħt il-Kodiċi Zanardelli kemm taħt dak Borboniku, jibqa' ppernjat fuq l-elementi li, fil-kuntest legali Malti, ġew elaborati mill-Qrati Maltin kemm f'sentenzi bħal dik mogħtija mill-Imħallef William Harding fil-każ ***Il-Pulizija vs. Giuseppe Bonavia et*** (App.Krim. 14.10.1944 , Vol.XXXII - IV , p.768) kif ukoll f'sentenzi aktar reċenti bħal dik mogħtija mill-Imħallef Lawrence Quintano fil-kawża ***Il-Pulizija vs Anthony Zahra***, nhar l-20 ta' Ġunju 2014 li jirriflettu dawn l-elementi skont il-Carrara in kwantu ġew ritenuti li jinkludu :-

> a) att estern li jimpedixxi persuna oħra minn dritt li hija tgawdi, u li jkun sar bid-dissens espliċitu jew impliċitu ta' dik il-persuna;
> b) l-imputat irid jemmen li qed jaġixxi bi dritt;
> c) ix-xjenza tal-imputat li qed jieħu b'idejh dak li suppost jieħu tramite l-proċess legali;
> d) li l-att ma jinkwadrax ruħu f'reat aktar gravi.

[3] Ibid. Paġna 487, paragrafu 2850.

14. Għalkemm din l-esposizzjoni tal-elementi tar-reat ta' ragion fattasi tirrispekja dak mistqarr mill-Carrara fuq il-Kodiċi Penali Taljan kif muri aktar il-fuq, il-Qrati Maltin abbraċċjaw ukoll l-interpretazzjoni t'awturi oħra, b'mod speċifiku dawk li jikkummentaw fuq ir-reat ta' ragion fattasi li kien misjub taħt il-Kodiċi Borboniku. Il-Qrati Maltin komplew jelaboraw kif il-fatti speċifiċi fil-każijiet speċifiċi għandhom jiġu interpretati sabiex ir-reat ta' ragion fattasi jkun jista' jiġi meqjus integrat.

15. Sabiex jiġi integrat ir-reat ta' ragion fattasi mhux biżżejjed li persuna tiġi turbata fil-pussess ta' fond jew jedd - ikun xi jkun dak il-pussess jew jedd – dment li jiġi pruvat li jkun hemm dak il-pussess jew jedd jew xi forma tiegħu. F'Malta, anke detenzjoni minn konjuġi ta' dar fuq mera tolleranza u li ġiet disturbata bl-azzjoni ta' bdil ta' serratura tal-bieb ta' barra dakinhar ta' meta l-Qorti iddekretat l-annullament taż-żwieġ bejn il-konjuġi, ġiet ritenuta li tintegra r-reat ta' ragion fattasi u dan peress li kien hemm l-i*status quo* li ġie abbużivament u arbitrarjament mibdul bl-azzjoni unilaterali tas-suġġett attiv minflok ma rrikorra għall-awtorizzazzjoni ġudizzjarja.[4]

16. Is-suġġett attiv ġie li *si e' fatto arbitariamente ragione* u mhux sempliċiment *si e' fatto ragione da se'*. Skont is-sentenza tal-Cassazione Penale, Sez. VI, sent. 11118 tat-22/11/1985 *Mioli* ġie

---

[4] Ara ***Il-Pulizija vs Joseph Bongailas***, Qorti tal-Appell Kriminali, 22 t'Ottubru 2001 fejn intqal li :

> Mela dan l-Artikolu 85 tal-Kodici Kriminali, bl-ewwel rekwizit tieghu, kjarament iqis bhal agir kriminali kull att ta' xi hadd li jfixkel lil xi haddiehor fil-pussess ta' xi haga li qed igawdi. L-imsemmi artikolu, ghalhekk, jittutela l-pussess tal-haga u mhux necessarjament ukoll il-propjeta' taghha. Il-kelma pussess, ghalhekk, tinkludi l-uzu jew dgawdija ta' dik il-haga.

deċiż li r-reat ta' ragion fattasi mhux intiż li jikkastiga *chi si fa ragione da se' ma chi si fa* ***__arbitrariamente__*** *ragione*[5] b'mod li jitturba l-i*status quo* prevalenti fil-mument meta jsir l-att kriminali.

17. Skont il-**Carmignani**, li jikkummenta fuq il-Liġi fit-Toskana qabel l-unifikazzjoni tal-Italja, it-turbattiva tal-pussess ma tridx tkun waħda merament kostruttiva iżda jrid ikun hemm pussess "**__attwali__**" **__u__** li tkun l-azzjoni tat-terz li twassal **__għat-turbattiva ta' dak l-*istatus quo*__**: -

> 879 Si hanno esempi di questo delitto, 1. Se un creditore riscuote con violenza dal suo debitore la somma dovutagli; 2. Se una cosa mobile od immobile creduta propria vien tolta violentemente a chi ne e' in attuale possesso; 3. Se un colono, finita la locazione, ricusa di lasciare il fondo;....[6]

18. Din il-Qorti għalhekk trid tindaga wkoll x'kien l-*istatus quo* fil-perjodu rilevanti għall-kawża u jekk allura l-pussess reklamat mill-parte ċivile kienx wieħed attwali fis-sens hawn fuq deskritt. Skont l-**Arabia**,[7] l-azzjoni tar-ragion fattasi mhix intiża li tissanzjona t-turbativa tal-pussess *per se* iżda tippenalizza l-użu ta' mezzi kompetenti lill-awtorita' pubblika bis-sostituzzjoni tagħhom bl-azzjoni unilaterali da parti tal-privat :

> Il che da una parte dimosta che il reato non ista' nella turbativa del possesso, ma nell'uso de' *mezzi dell'autorita' pubblica*. Ma perche' intervenga l'autorita' pubblica a porre in atto l'esercizio dell'altrui diritto, sono fuor di dubbio necessariamente due cose, a) che il diritto sia reale, b) che ne sia controverso l'esercizio.

---

[5] Hawnhekk il-Qorti tal-Kassazzjoni rriteniet li ma kienx ġie integrat ir-reat ta' ragion fattasi fil-każ fejn il-proprjetarju ta' stabbli biddel is-serratura ta' bieb t'aċċess għal uffiċini u b'hekk għalaq l-aċċess lill-kerrejja tal-istess uffiċini u li kienu ġew inutilment diffidati milli jiżvolġu fil-fondi mikrija rispettivament l-attivita' li għaliha kienu krew u li wara ġew diffidati milli jwetquha.

[6] Enfazi mizjuda – ***Elementi di Diritto Criminale***, Giovanni Carmignani, Traduzione italiana sulla quinta edizione di Pisa del Profs. Caruana Dingli, Milano, 1863, fol 318.

[7] ***I Principi del Diritto Penale applicati al Codice delle Due Sicilie***, Francesco Saverio Arabia, Vol 3, Napoli 1858, Parte III, Art. 164 a 173, pagina 45.

19. L-Arabia kien qiegħed jikkonċentra fuq il-Liġi Borbonika tal-*vie di fatto* - identika għal dik Maltija *in materia* - u li trid tiġi interpretata wkoll fl-isfond ta' dawk l-elementi li l-Qrati Maltin saħqu fuqhom matul is-snin – u li kif intwera' ibbażaw fuq ir-reat simili ħafna ta' *ragion fattasi* fil-Kodiċi Zanardelli.

20. Jirriżulta ċar, anke mill-ġurisprudenza fuq il-Kodiċi Penali Taljan, li l-oġġett ġuridiku tutelat mir-reat ta' ragion fattasi għadu dibattut u jifred lill-ġuristi fl-opinjonijiet tagħhom. Il-kurrent tradizzjonali jsostni li dan ir-reat huwa msejjes fuq il-vjolazzjoni tal-monopolju ġurisdizzjonali magħmula bl-azzjoni unilaterali tas-suġġett attiv billi dan, minflok - kif obbligat jagħmel - jirrikorri għall-ġurisdizzjoni tal-awtorita tal-Qrati, jagħżel li jaġixxi minn jeddu biex jieħu dak id-dritt li jippretendi li għandu mingħajr ma jadixxi lill-Awtorita Ġudizzjarja kompetenti. Hemm imbagħad il-kurrent ta' ħsieb l-ieħor li jikkonċentra aktar fuq l-aspett li l-offiż fir-reat tar-ragion fattasi huwa l-*istatus quo* tal-pussess tad-drittijiet; l-istatus quo intiż bħala l-istat ta' fatt fejn persuna tkun qed teżerċita dritt fuq oġġett anke jekk tkun titolari *apparentia iuris*, u fejn allura l-azzjoni turbattiva tas-suġġett attiv tiddisturba dan l-i*status quo* ta' pussess anke bażat fuq *apparentia iuris*.[8]

---

[8] Ara ***Codice Penale***, Tullio Padovani, Tomo I, IV Edizione, 2007, Giuffre Editore, paġna 2610 taħt il-vuċi "oggetto giuridico".

21. Inoltre, skont il-Carrara "*qui continuat non attentat*";[9] u dan jagħmel sens fil-loġika tal-Carrara u tar-reat innifsu għaliex skont kif jgħid l-istess awtur fil-paragrafu 2851 tal-Opra hawn fuq ċitata : -

> L'atto esterno deve privare altro *contro sua voglia* di un *bene che gode*. Chi e' nell'attuale godimento di un bene e *continua* a goderne a dispetto di chi non voglia non delinque; perche' la legge protegge lo *stato quo,* il quale non puo' variarsi tranne per consenso degl'interessati, o per decreto dell'autorita' giudiciale.

22. Dan huwa wkoll rifless fil-ġurisprudenza Taljana aktar reċenti minn fejn jirriżulta li : -

> Si e' conseguentemente precisato che ... autore del delitto puo' essere soltanto chi non si trova nel possesso della cosa, poiche solo in tal caso si puo' verficare quella turbativa nel godimento di fatto che costituisce uno degli elementi essenziali del reato (tra le piu' recenti, Cass. VI 13.11.81, Papa, G PEN 1982, II, 648; Cass. VI 7.5.85, Spallina', CP 1986, 1766; Cass. VI 26.3.85 Pirola, CP1986, 1935). In effetti, sopratutto dalla circostanza che il diritto deve essere <presteso> si ricava come gli elementi sopra indicati descrivano innanzitutto come presupposto del reato l'esistenza di un conflitto di pretese, ovvero il requisito della contenziosita' del diritto.[10]

23. Anke taħt il-Kodiċi Borboniku kien importanti li tkun ravviżata din il-kontroversja jew kontenzjożita ta' drittijiet. Skont l-Arabia, din tirriżulta meta jkun hemm is-segwenti :

> Ma che s'intende per dritto posto in controversia? Ogni dritto il cui esercizio e' chiaramente e solennemente controvertito, sia con un fatto giudiziale, sia con un fatto materiale, che l'altro avea dritto almeno apparente di fare. Si supponga p.e. che Tizio abbia conceduto a Caio la facolta' di passare pel suo fondo per certo tempo e con certe condizioni. Se essi venissero in controversia sull'esercizio di questa facolta', e Caio citasse Tizio innanzi al magistrato per farsi conservare nel diritto di passaggio, Tizio incorrerebbe nell'art. 168 se facesse qualche opera per cui il passaggio fosse turbato. Abbia o non abbia diritto, viola la legge facendo cio' si spetta all'autorita' pubblica gia' invocata. Per lo contrario, se prima che Caio adisca il magistrato, Tizio pone una siepe o un cancello o altro segno visibile, che chiaramente

---

[9] Ara ***Programma***, Vol. 5, pagna 488.

[10] ***Codice Penale***, Tullio Padovani, op. cit. a fol 2611 taħt il-vuċi "soggetto attivo".

pone in controversia la facolta' di Caio, questi incorre nell'art. 168, se invece di adire il magistrato, rompa la siepe o il cancello e passi, abbia o non abbia diritto. Nel che notisi che il porre il cancello che fece Tizio puo' essere ingusto, e quindi una turbativa del possesso di Caio, ma egli non puo' essere astretto che con la sole azione civile, perche' quando pose il dette cancello, non dove' distruggere alcun segno visibile del possesso di Caio, onde e' presunta buona fede, non essendovi stata controversia di cui vi siano segni tali, che tolgano ogni dubbio sulla volonta' dell' altro di contraddirgli il possesso, onde si debba aver ricorso all'autorita'. Gli elementi dunque del reato dell'art. 168 sono a) uno de' datti materiali in esso descritti, e tassativamente nominati, cioe' costringere a pagare un debito, turbare il possesso ec. b) che cio' sia fatto per l'esercizio di un dritto messo in controversia e cosi' che sia richiesta l'opera dell'autorita' pubblica a deciderla, poco importando se questo dritto sia o non sia reale; solo che sia chiaramente controvertito.

24. Illi din il-ġurisprudenza hija riflessa fil-ġurisprudenza Maltija, li kif intwera, tqis l-elementi tar-ragion fattasi bħala li huma s-segwenti:-

a) att estern li jimpedixxi persuna ohra minn dritt li hija tgawdi u li jkun sar bid-dissens esplicitu jew implicitu ta' dik il-persuna;
b) l-imputat irid jemmen li qed jagixxi bi dritt;
c)ix-xjenza tal-imputat li qed jiehu b'idejh dak li suppost jiehu tramite l-process legali;
d) li l-att ma jinkwadrax ruhu f'reat aktar gravi;
Inoltre, ir-reat ma jissustix meta l-att materjali jikkonsisti fir-ritenzjoni ta' pussess li dak li jkun gja kellu.[11]

25. B'hekk il-fatt li persuna jkollha titolu fuq il-propjeta ma jipprekludihiex milli tkun passibbli għar-reat ta' ragion fattasi fil-każijiet kongruwi. Ir-reat jista' jissusisti wkoll f'każ li l-persuna affetta mill-azzjoni tas-suġġett attiv setgħa kellha biss is-sempliċi pussess jew detenzjoni tal-proprjeta in kwistjoni jew saħansitra

[11] Ara ***Il-Pulizija vs. Anthony Zahra*** deċiża mill-Qorti tal-Appell Kriminali preseduta mill-Imħallef Lawrence Quintano u datata l-20 ta' Ġunju 2014. Ara wkoll fost oħrajn ***Il-Pulizija vs. Mario Bezzina***, deċiża mill-Qorti tal-Appell Kriminali preseduta mill-Imħallef David Scicluna u datata 26 ta' Mejju 2004, ***Il-Pulizija vs. Michael Lungaro***, deċiża mill-Qorti tal-Appell Kriminali preseduta mill-imħallef Joseph Galea Debono u datata l-15 ta' Mejju 2003 u ***Il-Pulizija vs Eileen Said*** deċiża mill-Qorti tal-Appell Kriminali preseduta mill-Imħallef Joseph Galea Debono u datata d-19 ta' Ġunju 2002.

meta sempliċiment ikollha d-dritt li tgawdi jew tuża l-propjeta' in kwistjoni u, minħabba l-azzjoni tas-suġġett attiv, hi ma tkunx tista' tkompli b'dan l-użu jew tgawdija tal-istess oġġett. Infatti fil-kawża fl-ismijiet ***Il-Pulizija vs. Joseph Bongailas,***[12] il-Qorti tal-Appell ikkunsidrat is-segwenti:

> L-Artikolu 85 tal-Kodici Kriminali li jittratta dwar ir-ragion fattasi, bl-ewwel rekwizit tieghu, kjarament iqis bhal agir kriminali kull att ta' xi hadd li jfixkel lil xi haddiehor fil-pussess ta' xi haga li qed igawdi. L-imsemmi artikolu, ghalhekk, jittutela l-pussess tal-haga u mhux necessarjament ukoll il-propjeta' taghha. Il-kelma pussess, ghalhekk, tinkludi l-uzu jew dgawdija ta' dik il-haga....Li hu importanti, ai fini ta' l-Artikolu 85 tal-Kap. 9, dejjem riferibbilment ghall-ewwel element kostituttiv tieghu huwa jekk effettivament sa dik in-nhar li sar dan l-allegat att ta'spoll mill-appellant, kellhomx il-kwerelanti l-pussess, ossija l-uzu u/jew id-dgawdija tal-fond in kwistjoni.

26.Ukoll fl-appell ***Il-Pulizija vs. John Vassallo***[13], il-Qorti tal-Appell Kriminali qieset illi:

> Taht l-Artikolu 85 tal-Kodici Kriminali ma hemm ebda bzonn illi jigi ppruvat xi element ta' pussess aktar sostanzjali minn hekk. Id-dicitura ta' l-artikolu hija cara u l-legislatur certament ried illi jigi evitat kull tfixkil, hu ta' liema natura hu, anki fis-semplici pussess. Tali pussess jinkludi wkoll kif gie ripetutament deciz minn din il-Qorti, anke s-semplici drittijiet normalment kompetenti lill-persuni koncernati.

27.Skond sentenza oħra mogħtija mill-Qorti tal-Appelli Kriminali fl-ismijiet ***Il-Pulizija vs. John Dimech***[14] :

> id-dispozizzjoni tal-ligi li tikkontempla r-reat ta' raggion fattasi hija ntiza biex il-privat li jippretendi xi drittijiet ma jissostitwix l-azzjoni tieghu ghal dak tat-tribunal meta jista' jirrikorri lejhom. Hi gusta jew le l-pretensjoni tieghu, hu ma jistax minn rajh jezercita dawk id-drittijiet li hu jippretendi li ghandu.

---

[12][12] Qorti tal-Appell Kriminali Sede Inferjuri, ippreseduta mill-Imħallef Patrick Vella u datata 22 t'Ottubru 2001.

[13] Qorti tal-Appell Kriminali, preseduta mill-Imħallef Godwin Muscat Azzopardi u datata 22 ta' Marzu 1991.

[14] Deċiża mill-Qorti tal-Appell Kriminali, ippreseduta mill-Imħallef William Harding u datata l-24 ta' Ġunju 1961.

Ikkunsidrat : -

28. Dan l-appell jistrieħ prinċipalment fuq l-apprezzament tal-fatti tal-każ. Din il-Qorti mhix qegħda hemm biex tbiddel l-apprezzament tal-provi magħmul mill-Qorti tal-Maġistrati meta dik il-Qorti tkun legalment u raġonevolment korretta fl-apprezzament li hija kienet għamlet. Fis-sentenza ***Ir-Repubblika ta' Malta vs Emanuel ZAMMIT*** deċiża mill-Qorti tal-Appell Kriminali (Sede Superjuri)[15] intqal:-

---

[15] Tal-21 t'April 2005. Ara wkoll Ara, fost ohrajn, l-Appelli Kriminali Superjuri: ***Ir-Repubblika ta' Malta vs Domenic Briffa***, 16 ta' Ottubru 2003; ***Ir-Repubblika ta' Malta vs Godfrey Lopez*** u r-***Repubblika ta' Malta v. Eleno sive Lino Bezzina*** 24 ta' April 2003, ***Ir-Repubblika ta' Malta vs Lawrence Asciak sive Axiak*** 23 ta' Jannar 2003, ***Ir-Repubblika ta' Malta vs Mustafa Ali Larbed***; ***Ir-Repubblika ta' Malta vs Thomas sive Tommy Baldacchino***, 7 ta' Marzu 2000, ***Ir-Repubblika ta' Malta vs Ivan Gatt***, 1 ta' Dicembru 1994; u ***Ir-Repubblika ta' Malta vs George Azzopardi***, 14 ta' Frar 1989; u l-Appelli Kriminali Inferjuri: ***Il-Pulizija vs Andrew George Stone***, 12 ta' Mejju 2004, ***Il-Pulizija vs Anthony Bartolo***, 6 ta' Mejju 2004; ***Il-Pulizija vs Maurice Saliba***, 30 ta' April 2004; ***Il-Pulizija vs Saviour Cutajar***, 30 ta' Marzu 2004; ***Il-Pulizija vs Seifeddine Mohamed Marshan*** et, 21 ta' Ottubru 1996; ***Il-Pulizija vs Raymond Psaila et***, 12 ta' Mejju 1994; ***Il-Pulizija vs Simon Paris***, 15 ta' Lulju 1996; ***Il-Pulizija vs Carmel sive Chalmer Pace***, 31 ta' Mejju 1991; ***Il-Pulizija vs Anthony Zammit***, 31 ta' Mejju 1991.

Fil-kawża ***Ir-Repubblika ta' Malta vs Domenic Briffa*** ġie mistqarr li :

> Kif gie ritenut diversi drabi, hawn qieghdin fil-kamp ta' l- apprezzament tal-fatti, apprezzament li l-ligi tirrizerva fl- ewwel lok lill-gurati fil-kors tal-guri, u li din il-Qorti ma tiddisturbahx, anke jekk ma tkunx necessarjament taqbel mija fil-mija mieghu, jekk il-gurati setghu legittimament u ragonevolment jaslu ghall-verdett li jkunu waslu ghalih. Jigifieri l-funzjoni ta' din il-Qorti ma tirrizolvix ruhha f'ezercizzju ta' x'konkluzjoni kienet tasal ghaliha hi kieku kellha tevalwa l-provi migbura fi prim'istanza, imma li tara jekk il-verdett milhuq mill-gurija li tkun giet "properly directed", u nkwadrat fil-provi prodotti, setax jigi ragonevolment u legittimament milhuq minnhom. Jekk il- verdett taghhom huwa regolari f'dan is-sens, din il-Qorti ma tiddisturbahx (ara per ezempju Ir-Repubblika ta' Malta v. Godfrey Lopez u r-Repubblika ta' Malta v. Eleno sive Lino Bezzina decizi minn din il-Qorti fl-24 ta' April 2003, Ir-Repubblika ta' Malta v. Lawrence Asciak sive Axiak deciza minn din il-Qorti fit-23 ta' Jannar 2003, Ir-Repubblika ta' Malta v. Mustafa Ali Larbed deciza minn din il-Qorti fil-5 ta' Lulju 2002, ir-Repubblika ta' Malta v. Thomas sive Tommy Baldacchino deciza minn din il-Qorti fis-7 ta' Marzu 2000, u r-Repubblika ta' Malta v. Ivan Gatt deciza minn din il-Qorti fl-1 ta' Dicembru 1994).

> kif dejjem gie ritenut huwa principju stabbilit fil-gurisprudenza ta' din il-Qorti li hija ma tiddisturbax l-apprezzament dwar il-provi maghmul mill-ewwel Qorti jekk tasal ghall-konkluzjoni li dik il-Qorti setghet ragjonevolment u legalment tasal ghall-konkluzjoni li tkun waslet ghaliha. Fi kliem iehor, din il-Qorti ma tirrimpjazzax id-diskrezzjoni fl-apprezzament tal-provi ezercitata mill-ewwel Qorti izda taghmel apprezzament approfondit tal-istess biex tara jekk dik l- ewwel Qorti kinitx ragjonevoli fil-konkluzjoni taghha. Jekk, izda, din il-Qorti tasal ghall-konkluzjoni li l-ewwel Qorti, fuq il-provi li kellha quddiemha, ma setghetx ragjonevolment jew legalment tasal ghall-konkluzjoni li tkun waslet ghaliha, allura din tkun raguni valida, jekk mhux addirittura impellenti, sabiex din il-Qorti tiddisturba dik id-diskrezzjoni u konkluzjoni.

29. B'hekk anke jekk din il-Qorti tistħarreġ ix-xiehda li tkun tressqet quddiem il-Qorti tal-Maġistrati, ir-rwol ta' din il-Qorti jibqa' dak ta' reviżjoni tad-deċiżjoni mogħtija mill-Qorti tal-Maġistrati. Fil-kors ordinarju tal-funzjoni tagħha, ma ssirx Qorti ta' ritrattazzjoni, ċjoe li terġa tisma' l-każ u tiddeċiedi l-każ mill-ġdid. Id-deċiżjoni jekk l-imputat ikunx ħati jew le qabel xejn teħodha l-Qorti tal-Maġistrati li għandha d-dover li tanalizza l-provi u l-argumenti legali u tasal għall-konklużjonijiet tagħha wara li tkun qieset kollox.[16]

30. Din il-Qorti, bħala Qorti tal-Appell Kriminali twettaq id-dmir ta' reviżjoni tas-sentenza tal-Qorti tal-Maġistrati billi tara jekk u safejn, il-Qorti tal-Maġistrati, bis-saħħa tal-provi li jkunu ġew miġjuba mill-partijiet u tal-argumenti legali dibattuti quddiemha, setgħetx legalment u raġonevolment tasal għall-konklużjoni milħuqa minnha fis-sentenza tagħha. Huwa minħabba f'hekk u biex tilħaq

[16] u dan sakemm ma jkunx hemm raġunijiet eċċezzjonali entro l-parametri ta' dak li jipprovdi l-artikolu 428(3)(5) tal-Kodiċi Kriminali li din il-Qorti tkun tista' tiddeċiedi hi l-meritu tal-kawża.

dan l-għan li din il-Qorti, bħala Qorti tal-Appell tagħmel l-apprezzament tagħha tal-provi prodotti quddiem dik il-Qorti.

31. Bosta drabi l-fatti li joħorġu mill-provi mhux dejjem ikunu jaqblu ma xulxin. Anzi ġieli jkun hemm xiehda li jgħidu bil-maqlub ta' xulxin. Għalhekk din il-Qorti trid tara jekk, u safejn, b'dawk il-provi li kellha quddiemha, l-Qorti tal-Maġistrati setgħetx tasal għall-konklużjonijiet tagħha kif jidhru fis-sentenza b'mod tajjeb u skont il-Liġi. Jekk din il-Qorti tara li l-Qorti tal-Maġistrati setgħet tasal għall-konklużjonijiet li waslet għalihom skont il-provi u l-argumenti legali li kellha quddiemha, allura din il-Qorti ma tibdilx il-konklużjonijiet milħuqa mill-Qorti tal-Maġistrati u dan għaliex jekk il-Qorti tal-Maġistrati tkun għamlet xogħolha tajjeb, din il-Qorti ma tistax taqbad u tibdlilha s-sentenza jekk ma jkunx hemm raġuni valida.

32. Jekk mill-banda l-oħra din il-Qorti tara li, mill-provi li nġiebu jew mill-argumenti legali imresqin quddiemha, l-Qorti tal-Maġistrati tkun żbaljat fl-apprezzament tal-provi jew fl-interpretazzjoni tal-argumenti legali imresqin quddiemha, b'mod li allura din il-Qorti tqis ma jkunx sigur u sodisfaċenti li tistrieħ fuq dawk il-konklużjonijiet, allura din il-Qorti imbagħad għandha s-setgħa u d-dmir li tibdel dik is-sentenza mogħtija mill-Qorti tal-Maġistrati, jew dawk il-partijiet minnha li jirriżultaw li jkunu żbaljati jew li ma jirriflettux il-Liġi.[17]

---

[17] Ara wkoll, fost oħrajn, l-Appelli Kriminali Superjuri: ***Ir-Repubblika ta' Malta vs Rida Salem Suleiman Shoaib***, 15 ta' Jannar 2009; ***Ir-Repubblika ta' Malta vs Paul Hili***, 19 ta' Gunju 2008; ***Ir-Repubblika ta' Malta vs Etienne Carter***, 14 ta' Dicembru 2004; ***Ir-Repubblika ta' Malta vs Domenic Briffa***, 16 ta' Ottubru 2003; ***Ir-Repubblika ta' Malta vs Godfrey Lopez*** u ***Ir-Repubblika ta' Malta vs Eleno sive Lino Bezzina***, 24 ta' April 2003; ***Ir-Repubblika ta' Malta vs Lawrence Asciak sive Axiak***, 23

33. In oltre, għal dak li jirrigwarda l-kredibbilta' tax-xhieda, l-artikolu 638 tal-Kodiċi Kriminali jagħmilha ċara li filwaqt li huwa fid-dover tal-Prosekuzzjoni li ġġib il-provi kollha u l-aħjar prova possibbli sabiex il-grad tal-prova tal-Prosekuzzjoni jintlaħaq b'suċċess, is-subartikolu (2) tal-istess artikolu jippostula li xhud wieħed waħdu jekk emnut huwa suffiċjenti. Dan ukoll ġie kkonfermat minn ġurisprudenza nostrana kopjuża fejn dan il-prinċipju ġie ripetutament assodat.[18]

34. Illi wkoll relevanti ai fini tat-test tal-kredibbilta huwa l-artikolu 637 tal-Kodiċi Kriminali li jistipula li għal dak li jirrigwarda xhieda ta' eta' minuri, xhieda tal-imputat kif ukoll ix-xhieda ta' persuni li huma klassifikati taħt l-artikolu 636 tal-Kodiċi Kriminali, fosthom persuni li jkollhom interess fil-kwistjoni li fuqha tkun meħtieġa x-xhieda tagħhom, jew fir-riżultat tal-kawża : -

> id-deċiżjoni (dwar il-kredibbilta tagħhom) titħalla fid-diskrezzjoni ta' min għandu jiġġudika l-fatti, billi jittieħed qies tal-imġieba, kondotta u karattru tax-xhud, tal-fatt jekk ix-xhieda għandiex mis-sewwa jew hix konsistenti, u ta' fattizzi oħra tax-xhieda tiegħu, u jekk ix-xhieda hix imsaħħa minn xiehda oħra, u taċ-ċirkostanzi kollha tal-każ.

---

ta' Jannar 2003, ***Ir-Repubblika ta' Malta vs Mustafa Ali Larbed***, 5 ta' Lulju 2002; ***Ir-Repubblika ta' Malta vs Thomas sive Tommy Baldacchino***, 7 ta' Marzu 2000, ***Ir-Repubblika ta' Malta vs Ivan Gatt***, 1 ta' Dicembru 1994; u ***Ir-Repubblika ta' Malta vs George Azzopardi***, 14 ta' Frar 1989; u l-Appelli Kriminali Inferjuri: ***Il-Pulizija vs Andrew George Stone***, 12 ta' Mejju 2004, ***Il-Pulizija vs Anthony Bartolo***, 6 ta' Mejju 2004; ***Il-Pulizija vs Maurice Saliba***, 30 ta' April 2004; ***Il-Pulizija vs Saviour Cutajar***, 30 ta' Marzu 2004; ***Il-Pulizija vs Seifeddine Mohamed Marshan et***, 21 ta' Ottubru 1996; ***Il-Pulizija vs Raymond Psaila et***, 12 ta' Mejju 1994; ***Il-Pulizija vs Simon Paris***, 15 ta' Lulju 1996; ***Il-Pulizija vs Carmel sive Chalmer Pace***, 31 ta' Mejju 1991; ***Il-Pulizija vs Anthony Zammit***, 31 ta' Mejju 1991.

[18] Ara fost oħrajn l-appelli kriminali sede inferjuri fl-ismijiet ***Il-Pulizija vs Joseph Bonavia*** ppreseduta mill-imħallef Joseph Galea Debono u datata s-6 ta' Novembru 2002; ***Il-Pulizija vs Antoine Cutajar*** ippreseduta mill-Imħallef Patrick Vella u deċiża fis-16 ta' Marzu 2001; ***Il-Pulizija vs Carmel Spiteri*** ippreseduta mill-Imħallef David Scicluna u deċiża fid-9 ta' Novembru 2011; Ara wkoll ***Ir-Repubblika ta' Malta vs Martin Dimech*** deċiża mill-Qorti tal-Appell Sede Superjuri u ppreseduta mill-Imħallfin Joseph Filletti, David Scicluna u Joseph R. Micallef u datata 24 ta' Settembru 2004.

35.In oltre kif gie ritenut mil-Qorti fl-Appell Kriminali fis-sentenza fl-ismijiet ***Il-Pulizija vs Joseph Thorne,***[19]

> mhux kull konflitt fil-provi ghandu awtomatikament iwassal ghall-liberazzjoni tal-persuna akkuzata. Imma l- Qorti, f' kaz ta' konflitt fil-provi, trid tevalwa l-provi skond il-kriterji enuncjati fl-artikolu 637 tal-Kodici Kriminali w tasal ghall-konkluzzjoni dwar lil min trid temmen u f' hix ser temmnu jew ma temmnux'.

Ikkunsidrat:

36.Illi f'dan il-każ il-Qorti tal-Maġistrati emnet il-verżjoni tal-fatti rakkontata mill-parte civile – anke jekk kien evidenti li, kif qal l-appellant kien hemm aspetti tax-xiehda tagħhom li ma kienetx taqbel mal-kwerela li kienu għamlu lil Pulizija nhar il-15 ta' Frar 2016. Biss kif intqal il-Liġi tagħti setgħa lil Qrati ta' Ġustizzja Kriminali li jemnu lil xhud f'kollox, f'parti jew f'xejn minn dak li jgħid.

37.Din il-Qorti tqis suffiċjentement pruvat li l-għalqa in kwistjoni kienet għal żmien twil tiġi maħduma minn Pawlu Camilleri. Dan jirriżulta mhux biss mix-xiehda tiegħu u ta' ħuh Emanuel Camilleri, iżda wkoll kemm mix-xiehda ta' Norbert Camilleri kif ukoll, sa ċertu punt, mix-xiehda tal-appellant innifsu. Ġie pruvat soddifaċentment ukoll li l-istess appellant kien ħadem din l-għalqa fis-sena 2014. Dan joħroġ kemm mix-xiehda tiegħu kif ukoll minn dik ta' Norbert Camilleri. L-appellant anzi jgħid ukoll li dik ir-raba

---

[19] Deċiża fid-9 ta' Lulju 2003 mill-Qorti tal-Appell Kriminali Sede Inferjuri ippreseduta mill-Imħallef Joseph Galea Debono.

kienet imqabbla lilu mill-Gvern sa mill-2010 – għalkemm ma offra ebda prova konkreta ta' dan.

38. Pawlu Camilleri u Emmanuel Camilleri jgħidu li din ir-raba kienet tinħadem biss minn Pawlu Camilleri. Pawlu Camilleri jgħid li huwa kien ilu jaħdimha minn meta qasamhielhom missieru xi għoxrin sena qabel. Pawlu Camilleri jeskludi li kien hemm xi ħaddieħor li ħadem din ir-raba apparti minnu – għajr li jgħid li kien daħal l-appellant jaħratha bla permess u meta ma jkunx hemm hu. Biss meta mistoqsi kif jaf li l-appellant kien daħal fl-għalqa dakinhar jgħid li kien raħ għax hu kien hemm ir-razzett, peress li joqgħod fir-razzett stess. Pawlu Camilleri jgħid ukoll li huwa qatt ma rċieva ittri mingħand l-appellant biex jivvaka minn dik il-porzjon raba.

39. Din il-Qorti tifhem li kien hemm pika kbira bejn l-aħwa Camilleri. Is-Surġent jgħid li jaf li bejniethom kien hemm kawżi l-Qorti fuq wirt. Dan il-fatt jidher li huwa konfermat ukoll minn Emmanuel Camilleri u mill-appellant stess. Biss ma jingħatawx dettalji speċifiċi dwar is-suġġett ta' dawn il-kawżi l-Qorti. U ladarba ma hemmx riferenza speċifika għal dan fl-atti tal-kawża, allura din il-Qorti ma tistax tiġbed konklużjonijiet dwarhom.

40. Emanuel Camilleri mill-banda l-oħra jgħid li ħuh Pawlu kien ilu jaħdem il-porzjoni raba markata A u B għal erbgħin sena – ċjoe d-doppju ta' kemm ħuh Pawlu stess jgħid li kien ilu jaħdimha. Anzi jżid jgħid li ħadd iktar għajr ħlief Pawlu ma kien jaħdem dawk il-porzjonijiet. Emanuel Camilleri jgħid ukoll li dakinhar tal-inċident kienu raw lill-appellant jaħdem din l-għalqa. Meta mistoqsi mill-

Qorti jekk hu kienx raħ b'għajnejh stess, dan ix-xhud jgħid li kien hemm xi tlieta u kien qiegħed jitfixkilhom. Donnu dan ix-xhud ried jagħmel riferenza għal xi kwereli jew kawżi oħra li kien hemm bejnu u bejn l-appellant. Iżda ma jagħtix dettalji biex din il-Qorti tkun tista' tifhem sewwasew għall-liema kwistjoni qiegħed jirreferi.

41. Norbert Camilleri jixhed li l-porzjonijiet art A u B kien jaħdimhom Pawlu Camilleri. Iżda jgħid li f'dawk l-aħħar sentejn – u kien qed jixhed f'Settembru 2017 – l-appellant kien daħal f'dawn il-porzjonijiet u beda jaħrathom hu. Jgħid ukoll li hemm ħafna kawżi bejniethom – iżda bħax-xhieda l-oħra li xehdu ma tax dettalji dwar dawn il-kawżi fuq xiex kienu jew dwar liema inċidenti kienu jittrattaw. Biss jikkonferma li Pawlu Camilleri kien żera l-ful u l-qamħ f'dik l-għalqa u fi Frar 2016 l-appellant kien qabad, daħal u ħasad il-ful u l-qamħ li kien żera' Pawlu Camilleri fil-porzjoni A u B. Norbert Camilleri jgħid li meta l-appellant kien qabad u daħal madwar sentejn qabel f'dik ir-raba, huwa kien għamel dan biex jaqla' l-inkwiet. Hu jgħid li kienu għamlu diversi kwereli għax l-appellant kien jaqbad u jaħrat l-għalqa ta' Pawlu. Pawlu Camilleri kien jgħidlu biex jekk jara lill-appellant fl-għalqa javżah.

42. Dwar dan l-inċident Norbert Camilleri jgħid li hu kien ġie mix-xogħol u ra lill-appellant jaħsad il-qamħ. Ċempel l-Għassa u qalulu li ma setgħux imorru għax kien hemm xi inċident u l-appellant kompla jaħsad. Il-Pulizija kienu waslu xi sagħtejn wara u kienu sabu lill-appellant fl-għalqa.

43.Mill-banda l-oħra mill-affidavit ta' PS950 Alan Buhagiar jirriżulta li l-kwerela da parti ta' Pawlu Camilleri, Emmanuel Camilleri u Norbert Camilleri kienet saret fil-15 ta' Frar 2016 għall-ħabta tal-1600. Dawn stqarrew miegħu li fil-ġurnata ta' qabel, jiġifieri fl-14 ta' Frar 2016 meta Pawlu Camilleri mar fl-għalqa tiegħu li kienet miżruha bil-ful u qamħ sab li din ġiet maħruta u l-mogħdija magħluqa b'ċint baxx b'ġebel tas-sejjieħ. Pawlu kien stqasa lil Norbert jekk kienx ħaratha hu u dan wieġbu li ma kienx hu. Biss Norbert qal lil Pawlu biex ma jħabbilx rasu għax hu kellu l-cameras. Imbagħad meta raw il-filmati mill-cameras irriżultahom li l-għalqa kienet ġiet maħruta mill-appellant. Pawlu qal ukoll li l-appellant kien mar ikelmu fi Frar stess iżda hu ma kelmux lura minħabba li kien marbut b'garanzija. PS950 stqarr ukoll li dawn il-familja kienu ilhom għal dawk l-aħħar seba' snin għaddejjin bil-Qorti fuq il-wirt tagħhom. Meta kellem lill-appellant, dan stqarr li huwa għandu bosta għelieqi u li dejjem kien ħarat ħwejġu.

44.L-appellant minn naħa tiegħu ma nnegax li huwa kien jaħrat dawk il-porzjonijiet art; iżda jikkontesta li huwa ħarat l-art fil-ġurnata tal-Ħadd, 14 ta' Frar 2016 u dan peress li huwa qatt ma uża t-tractor nhar ta' Ħadd. L-appellant jgħid li din l-art kien jaħdimha hu. Anzi jgħid li *"ħdimtha fit-2014 u ma ġara xejn. Pawli ġie mkeskes minn Leli għax f'din il-kwestjoni kollha Leli u Norbert ikesksu. Dak lili kien iħallini naħdimha għax din ilha fuqi mit-2010"*. L-appellant jgħid li huwa kien iħallas il-qbiela l-Joint Office u mill-2010 kienet fuq ismu.

45. L-appellant jgħid li huwa **<u>ħadimha fl-2014 u ma ġara xejn</u>**. F'daqqa waħda ġie ħuh Pawlu, debitament imkeskes, u qallu li kien se jkompli jaħdimha Pawlu. L-appellant wieġeb lil Pawlu li ma kienx qed jaqbel miegħu peress li kien qed iħallasha hu. U ma setgħax ikun li jħallasha hu u jaħdimha Pawlu. Imbagħad kellem Avukat u bagħat ittra legali lil Pawlu.

46. Għalkemm jgħid li hu ma daħalx fl-14 ta' Frar 2016 jaħrat l-għalqa, jista' jkun li forsi kien mar xi jiem qabel. L-appellant jgħid li dik l-għalqa hu kien jaħratha u jaħsadha. Dak iż-żmien ma kien hemm xejn fl-għalqa għax kien għadu ma żergħhiex. Dak inhar li ħaratha ma kienx hemm prodott. Hu minn naħa tiegħu kien ikabbar uċuħ għall-prodott tal-ikel b'mod organiku.

47. In kontro-eżami l-appellant qal li huwa kien kiteb l-ittra legali lil Pawlu minħabba li dan kien qallu li dik is-sena ried jaħdimha hu. Jgħid hekk : -

> Għax wara sena reġa' ħolom u reġa' qalli "Din is-sena se naħdimha jien. L-oħrajn mhux huma qed jaħdmuhom. L-oħrajn mhux qed iħallsu mela nagħmel bħalhom u naħdimha jien." Pero' dak mhux qiegħed fil-kawża ċivili. Għedtlu "...għax konna niftehmin qabel" "iddaħħalnix imbagħad nagħmel bħalhom" Għidtlu "issa jein għandi bżonn naħdimha għax ma jistax ikun jibqa' sejjer dan iż-żmien" U ilhom jitmjlu bija, u jinżagħli l-qalziet u jgħidli bil-kappell..

48. Hu kien ilu sena jokkupaha dik l-għalqa u peress li kienet imqabla għandu sa mill-2010 hu kien ħalla lil ħuh Pawlu jaħdimha sal-2013 bla ħlas u Pawlu kien jieħu l-uċuħ. L-appellant tenna li dik ir-raba kien iqisha tiegħu.

Ikkunsidrat : -

49. Minn dan il-kwadru probatorju dil-Qorti ma għandhiex dubju li l-appellant daħal fl-għalqa de quo biex jaħratha bit-tractor. Forsi ma daħalx fl-14 ta' Frar 2016, iżda daħal f'xi jiem preċedenti. Dil-Qorti ma tqisx li l-Qorti tal-Maġistrati setgħet temmen lil Pawlu Camilleri, Emmanuel Camilleri u lil Norbert Camilleri meta xehdu li huwa kienu raw b'għajnejhom stess lill-appellant jaħrat din l-għalqa u dan peress li fis wara l-inċident dawn ma kienux stqarrew dan mas-Surġent 950. L-anqas ma l-istess Qorti setgħet verament tgħid kemm żmien kien ilu jaħdimhom Pawlu Camilleri.

50. Biss dal-kwadru probatorju jikkonferma li verament Pawlu Camilleri kien jaħdem din ir-raba. U minkejja l-inkongruwenzi fix-xiehda tal-parte civile, fis-sustanza jirriżulta li verament l-appellant ħarat din l-għalqa fi Frar 2016, kif ukoll li dak iż-żmien Pawlu Camilleri kien ukoll qiegħed jaħdem din l-għalqa.

51. Il-kwistjoni f'dan il-każ hi li l-parte civile jgħidu li kien hemm diversi kwereli kontra l-appellant li għandhom x'jaqsmu mal-fatt li huwa daħal jaħrat l-għalqa in kwisjoni. Verament li ma jagħtux dettalji dwar dawn il-kawżi. Iżda huwa evidenti li bejn il-partijiet kien hemm kontestazzjoni kbira li tinvolvi wkoll lil din il-porzjon raba u dwar min minnhom jaħdem din ir-raba u kif.

52. Hemm qbil li Pawlu Camilleri kien jaħdem din ir-raba żgur sal-2013 u dan peress li anke l-appellant jikkonċedi dan. Anzi l-appellant jikkonferma li kien hemm xi ftehim bejnu u bejn Pawlu Camilleri

dwar min jaħdem din ir-raba. Fil-fatt l-appellant a fol 44 jgħid li fl-2015 Pawlu Camilleri kien *reġa' ħolom* u reġa' qallu li dik is-sena kien se jaħdimha hu. Pawlu irrimarkalu li "l-oħrajn" – u dil-Qorti tifhem li din kien riferenza għal Emanuel u Norbert Camilleri - kienu qed jaħdmuhom filwaqt li ma kienux qegħdin iħallsu għall-qbiela. B'hekk l-appellant jgħid li Pawlu Camilleri qallu li kien se jagħmel bħalhom, ċjoe jaħdimha hu u ma jħallasx.

53. L-appellant jgħid li Pawlu Camilleri ma kienx parti fil-kawża ċivili, u wieġbu li "...għax konna niftehmin qabel". Iżda mbagħad l-appellant donnu jgħid li Pawlu Camilleri jgħaddilu kumment b'tifsira xi ftit minaċċjanti li jekk ma jdaħlux imbagħad jagħmel bħalhom, ossija bħal Emmanuel u Norbert Camilleri – kumment li din il-Qorti fehemitu li jmexxi bil-Qorti wkoll. Għal dan l-appellant jgħid li wieġbu li issa kellu bżonn jaħdimha din l-għalqa għax ma jistax ikun jibqa' sejjer dan iż-żmien.

54. Jiġifieri minn dawn is-siltiet jirriżulta li bejn l-appellant u Pawlu Camilleri kien hemm xi forma ta' ftehim bejnu u Pawlu Camilleri fir-rigward ta' min jaħdem din l-għalqa tant li hu stess jagħmel ċenn li semma lil Pawlu Camilleri li kien dan il-ftehim. Verament li ma dawn il-provi u skarni minn aktar dettalji dwar dawn. Iżda l-appellant jikkonferma wkoll li hu kien ħalla lil Pawlu Camilleri jaħdimha sal-2013. Imbagħad l-appellant kien iddeċieda li jaħdimha fl-2014 "***u ma ġara xejn***". X'ried jgħid biha din il-frażi - "u ma ġara xejn"? Mela x'kien qiegħed jistenna li jiġri l-appellant meta daħal jaħdimha fl-2014? Għaliex iżid "ma ġara xejn?"

55. Fil-fehma tal-Qorti din hija frażi importanti għaliex turi li meta l-appellant kien daħal jaħdem din l-għalqa fl-2014 huwa kien jaf li hemmhekk kien hemm ftehim dwarha ma ħuh Pawlu Camilleri u li kien hemm xi forma ta' kontestazzjoni dwarha. Insomma meta daħal fl-2014 biex jaħdimha l-appellant kien jaf li kellu jistenna xi forma ta' reżistenza jew ritaljazzjoni mingħand ħuh Pawlu in kwantu kien hemm xi forma t'arranġament bejniethom dwarha. Tant hu hekk li meta daħal fl-2014 kien qisu qed jistenna li jkun hemm xi ħadd li kien ser jieqaflu.

56. L-appellant kien jaf li għal żmien twil ħuh Pawlu kien jaħdem dik l-għalqa. Anke l-appellant stess jgħid li sal-2013 kien "ħalla" lil Pawlu jaħdimha. Iżda jidher li ħadd ma kien waqaflu milli jaħratha fl-2014. Biss fl-2015 l-appellant jgħid li ħuh Pawlu kien qallu li dik is-sena kien bi ħsiebu li jaħdimha hu. Konxju ta' din il-kontestazzjoni l-appellant mar jagħmel ittra legali lil Pawlu Camilleri sabiex jivvaka minn dik l-għalqa. U meta l-appellant kien talbu biex jivvaka minn dik l-għalqa juri li l-appellant kien ben konxju wkoll li Pawlu f'dak iż-żmien kien qiegħed b'xi mod jiddetjeni dik l-għalqa jekk mhux ukoll jaħdimha bħal ma kien jagħmel għal żmien twil qabel ukoll. L-appellant kien qiegħed jikkontendi li huwa kien dak li kellu l-jedd li jaħdem dik l-għalqa għax hu jgħid li kien iħallas il-qbiela lil Joint Office – għalkemm ma ressaq ebda prova f'dan is-sens.

57. Biss l-appellant minflok ma kkawtela l-jeddijiet tiegħu skont il-Liġi biex iżomm lil Pawlu milli jkompli jaħdem dik ir-raba minfloku

jirriżulta li daħal fiha bit-*tractor* u ħarat dak li kien hemm. L-argument tal-appellant huwa li hu kellu l-jedd fuq dik l-għalqa in kwantu jgħid li kienet fuq ismu mal-Joint Office; in kwantu kien iħallas il-qbiela hu; u in kwantu huwa kien sempliċiment ikkonċeda lil ħuh Pawlu li jaħdimha sal-2013; u in kwantu meta fl-2014 daħal jaħdimha ***ma ġara xejn***.

58. Il-verżjoni tal-appellant, moqrija minn din l-ottika, isaħħaħ dak li jgħidu l-parte civile li fil-fatt Pawlu kien ilu ħafna żmien jaħdem dik ir-raba, u li meta daħal l-appellant jaħdimha fl-2014 kienet biss okkażjoni waħdanija, u li fl-2015 u fi Frar 2016 Pawlu kien qiegħed b'xi mod jiddetjeni din l-għalqa u li kellu ż-żriegħ fiha. Pawlu Camilleri ma kienx qiegħed jirrinunzja għal dak li hu kien iqis bħala l-istatus quo kwantu relattiv għad-detenzjoni tiegħu ta' dik l-għalqa. Dak l-istatus quo huwa konfermat ukoll mill-appellant stess meta jgħid li huwa kien ħalla lil Pawlu Camilleri jaħdem dik l-għalqa sal-2013 u meta fl-2015 kiteb legalment lil Pawlu Camilleri biex jivvaka minn din ir-raba.

59. Anzi bl-istess raġunament tal-appellant, stante li hu jqis li dik ir-raba tgħajjat lilu u li hu kkonċeda lil ħuh Pawlu sal-2013 biex jaħdem dik ir-raba, fl-istess nifs kien qiegħed jirrikonoxxi li kien hemm, għal żmien status quo li kien tali li Pawlu kien qiegħed jokkupa u jaħdem dik ir-raba. Jidher li għal xi żmien l-appellant kien "ikkonċeda" lil Pawlu li jaħdimha – anżi jgħid li "konna miftehmin qabel" – għalkemm ma jgħidx sew dan il-ftehim x'kien. Biss hu ċar minn kliemu li ma riedx li Pawlu jkompli jaħdmu aktar

dan ir-raba. X'kellu għalhekk jagħmel l-appellant *criminalibus* f'dawn iċ-ċirkostanzi? Jadixxi lill-awtorita ġudizzjarja biex jissalvagwardja d-drittijiet tiegħu u jottjeni ordni biex Pawlu Camilleri jiġi mwaqqaf milli jidħol u jaħdem dak ir-raba, jew jaqbad u jidħol bit-*tractor* b'kollox?

60. L-appellant ġie bħal dak l-eżempju li jagħti l-Arabia fejn jgħid li *si supponga p.e. che Tizio (*l-appellant*) abbia conceduto a Caio (*ħuh Pawlu*) la facolta' di passare pel suo fondo per certo tempo e con certe condizioni* (f'dan il-każ l-appellant jgħid li ħallieh jaħdimha sat-2013 bla ħlas u Pawlu jieħu kollox). *Se essi venissero in controversia sull'esercizio di questa facolta',* (u jidher li hekk ġara in kwantu l-appellant jgħid li Pawlu kien qallu li fl-2015 kien se jaħdimha hu) *e Caio citasse Tizio innanzi al magistrato per farsi conservare nel diritto di passaggio,*(f'dan il-każ Pawlu kien għadu ma għamilx kawża lill-appellant iżda kien urieħ ċar li kien bi ħsiebu li jkompli jaħdimha hu kif kien jagħmel qabel skont allura l-ftehim li kellhom – u dan irid jinqara' ma dak li qal l-appellant ukoll li fl-2014 meta ħadimha l-appellant qal li "*dħalt naħdimha fl-2014 u ma ġara xejn*") *Tizio* (l-appellant) *incorrerebbe nell'art. 168 se facesse qualche opera per cui il passaggio fosse turbato* (f'dan il-każ daħal bit-tractor u ħarat fuq dak li Pawlu kien żergħa). *Abbia o non abbia diritto, viola la legge facendo cio' si spetta all'autorita' pubblica gia' invocata.*

61. Moqri minn din l-ottika allura din il-Qorti ma tistax tgħid li l-Qorti tal-Maġistrati (Malta) ma setgħetx, legalment u raġonevolment tasal għall-konklużjoni li ssib ħtija fl-imputat appellant u b'hekk l-appella ma jimmeritax li jiġi milqugħ.

Deċide

Għal dawn il-motivi din il-Qorti, tiddeċiedi billi tiċħad l-appell u tikkonferma s-sentenza appellata.

Aaron M. Bugeja
Imħallef